

(НИН 5.8.2010)

Ако су нам они објашњавали да Албанци и Срби нису могли заједно да живе у Србији јер се мрзе, јер су ратовали, како да нам објасне да Бошњаци и Срби могу у Босни?

Милорад Додик је снажан противник слабир представницима међународне заједнице који су преостали у Босни и Херцеговини“, пише Метју Периш, бивши високопозиционирани службеник ОХР, у ауторском тексту под називом „Република Српска после осамостаљења“. „Политика у Федерацији БиХ је подељена између зараћених политичара из две етничке групе, пет странака и десет кантона. У Републици Српској је зато политика изузетно јединствена. Додик је одлучан и оштроуман, користи национални понос свог народа као извор моћи и несумњиво је тренутно најмоћнији политичар у БиХ“, написао је Периш наглашавајући да Додик дели доста заједничких особина са руским премијером Владимиром Путином.

Премијер Републике Српске Милорад Додик, међутим, рећи ће да није задовољан собом. Да увек мисли да је могао да учини више. И да не воли поређења, па тако одбија и надимак „Путин из Лакташа“. „Не знам по чему могу да се поредим са Путином, можда по томе што је он зауставио драматичан пад Русије а ја Републике Српске, али то је неупоредиво. Потпуно неупоредиво.“

На питање да ли је можда то поређење основано због „путиновског схватања демократије“, Додик се позива на Обаму. „Због пољуљаног јединства унутар земље Америка је тражила снажну личност и нашла ју је у Обами. И нисам чуо да због тога неко говори о угрожености демократије у Америци.“

Са Милорадом Додиком разговарамо у новој, велелепној згради Владе Републике Српске у Бањалуци. Иако је средина лета, распоред му је накрцан, а теме састанака се протежу од међународног права и могућности проглашења независности до појачања Кошаркашког клуба „Игокеа“ из оближњег Александра. Од изрицања мишљења Међународног суда правде о Косову, каже, чуо се или срео скоро са свим међународним представницима у Босни и Херцеговини, са државним званичницима Србије, са премијером Словеније...

„Земље које су признале Косово сматрају да је ово још једна потврда тога да су они били у праву, да ће Косово наставити свој пут и да ће кроз вријеме које долази то сви морати да прихвате. Укључујући и Србију, а и Босну и Херцеговину.

Међутим, моја порука је била да није само Србија, већ да је читав српски народ понижен и потцијењен оваквом одлуком у Хагу и ми нисмо у могућности да имамо другу политику сем да подржавамо Србију. По питању овако осјетљивих ствари политика Републике Српске ће увијек бити координисана са нашим пријатељима; прије свега са Србијом, али и са Русијом, Грчком...”

Да ли је у тим разговорима било непријатних ситуација, неких директних захтева? На шта су представници међународне заједнице посебно осетљиви?

Било је захтјева да ми одустанемо од политике спречавања да БиХ призна Косово, али сам им ставио до знања да је то немогуће и да ми нећемо мијењати наш став према признавању Косова. А странци су најосјетљивији када доведете у питање њихову илузију звану БиХ. Тешко је људима који су из Америке и западне Европе и који су здушно помагали сецесију Косова да сад натјерају све нас да шутимо о томе, да кажемо - то је изузетак. Немогуће је избјећи паралеле. Ако су нам они објашњавали да Албанци и Срби нису могли да заједно живе у Србији јер се мрзе, јер су ратовали, како да нам објасне да Бошњаци и Срби могу у Босни?

Како ми можемо да живимо у истој држави са онима који упорно негирају Републику Српску, који Србе сматрају злочинцима и главним кривцима за све што се дешавало. Ја сам им поручио да смо ми добро примијетили да у савјетодавном мишљењу Међународног суда правде пише да декларација о независности Косова није супротна

Пише: Милорад Додик
петак, 06 август 2010 12:14

међународном праву. Ми не мислимо само да је то везано за ту конкретну декларацију, већ за декларације уопште. И то ће у сагледању наших позиција у будућности бити важан елемент.

Метју Периш пише и да је ваш план за РС постепен, да ће се независности тежити корак по корак, да ће до тренутка када Република Српска буде де факто независна међународна заједница то једва приметити.

На нашем дневном реду није сецесија. Али јесте борба за наш статус. И наравно да то може да еволуира и у неком времену доведе нас у другачију позицију кад сви схвате да је БиХ немогућа земља. Нисам видио тај Перишов текст. Али ријеч је о човјеку који је завршио активан мандат у ОХР-у. Као што је Чарлс Крофорд, британски амбасадор прво у Сарајеву па у Београду, тек кад је завршио мандат проговорио о дволичности западне политике према Косову и БиХ. Али, док је био у активној служби он је спроводио баш такву, дволичну политику. Недавно сам прочитао да је бивши амерички амбасадор у Београду Цимерман написао да је Америка највећу грешку направила што је слиједила Њемачку у признању Словеније и Хрватске. У годинама кад се то дешавало они то никад не би признали. Сад признају. Тако ћемо сазнати за десет година шта се овдје све радило и мешетарило и шта је ко стварно мислио.

Како је Милорад Додик уопште прешао тај пут од „младе наде“ међународне заједнице, од кога се толико много очекивало 1998, до политичара који је 2010. доживљаван као противник међународног фактора у БиХ?

Ја сам био прва нова политичка фаца која се 1998. године појавила у структури власти на просторима бивше Југославије. На сцени су били сви они који су разбијали Југославију: Туђман, Изетбеговић, Милошевић, Кучан... Сматрао сам да РС не смије да иде у изолацију, да је морала да промијени политику сукобљавања са свима и сваким. И то смо и урадили, али већ у току тог мог првог мандата, чим је схватила да код мене нема брзине у преносу надлежности на ниво БиХ, међународна заједница је изгубила вјеру у мене и окренула се стварању алтернатива Милораду Додиду. Али, та влада је у врло тешким условима зауставила многе ствари. И треба бити отворен и рећи да данас није тако велики проблем бранити институционални и политички капацитет Републике Српске, као што је то било у вријеме када се сумњало да кријемо Караџића, Младића, када је социјални притисак био велики. Тада су овдје биле ангажоване прве виолине међународне политике. Ту су били људи који су имали капацитет и моћ да на лицу мјеста доносе и спроводе одлуке. Данас су у Босни трећепозивци.

Да, али у тим годинама је изгубљено много овлашћења. Више од 40.

То је тачно. Као што је тачно да ниједан пренос овлашћења у Сарајево није донио бољитак РС. И изгубљено је прије свега зато што су странци проводили дух а не слово Дејтона.

Они су користили политичко и правно насиље, наметали законе, мијењали Устав, све са оправдањем да спроводе Дејтон. Јако се тешко било томе супротставити без обзира на то ко је био на власти.

Да ли је то прошло време? Или искушена тек предстоје? Из Сарајева траже уставне промене са аргументима да је оваква БиХ нефункционална.

Јесте, то је прошло вријеме. Ја сам, у фебруару 2006, када сам постао предсједник владе, на столу имао захтјев за пренос 14 надлежности и они су и дан-данас тамо. Дакле, не важе више. А Сарајево живи у илузији да ће им странци доћи и направити државу по њиховој мјери. Погледајте ситуацију данас: РС је функционална, институционално и политички стабилна, економски се сналазимо боље него други у региону. Кад будете у РС имали ситуацију као у Федерацији, да владу чини пет подједнаких политичких групација с којима се манипулише на различите начине, онда и РС може да уђе у период нестабилности, да уђе у период немогућности формирања заједничког става и онда ће увијек неки странац овдје држати неког на страни да проблематизује неко питање и направи проблем. Странцима треба РС као проблем, а Република Српска је једина заједница у БиХ која је показала да може да буде самоодржива. И зато су проблем Милорад Додик и СНСД и зато сад све чине да, ако већ не могу да нађу неког ко ће да нас побједи, да нас бар ослаби да не можемо сами да формирамо владу и да зависимо од некога.

Као што је Ђукановић причао да му Србија организује опозицију, ви хоћете да кажете да странци организују опозицију против вас? И то опозицију у којој је најјача странка СДС.

Децембра прошле године су странци кренули. Очигледан је био напор структура западних земаља; покушали су да разбију владајућу коалицију и уједине опозицију. Једног из власти, Младена Иванића су и извукли. Друге које су покушавали, нису успјели. Први пут после 1996. године представник америчке амбасаде ове године је ушао у просторије СДС-а. Били су веома еуфорични, вратили су у политику неке старе ликове, попут Чавића, очекивали су да ће свјетска економска криза овдје направити огромне проблеме, да ће прољеће донијети немире.

Кад се то није десило, кад су видјели да подршка СНСД-у не опада, а како је СДС додијелио повељу Радовану Караџићу, поново су захладили односе с њима и сада су у фази реализације плана - дајте да СНСД буде што слабији, да нема апсолутну власт, да зависи од некога на кога ће они утицати. Ово је прва влада коју нису формирали странци. А ја им поручујем да ни сљедећу неће правити.

**Хоћете рећи да су странци и вама 1998. састављали владу. Како то изгледа?
Предлажу ко ће бити министри или...?**

Нису састављали у смислу да кажу „овај човјек може, овај не“, али смо водили рачуна да не буде министар неко за кога би рекли да не може. У то вријеме се морала тражити сагласност ОХР-а да ли неко може бити министар или не. Па, 2006. када сам заказао прву сједницу владе, дошао ми је секретар и рекао да има обавезу да прије сједнице владе у четвртак све тачке дневног реда и све материјале достави ОХР-у до понедељка. И ОХР то прегледа у уторак и сриједу и одобри шта може ићи на владу а шта не може. Ја сам рекао да то одавде више никад неће отићи. Наш рад је транспарентан; ако се с нечим не слажу, могу да реагују после, али прије неће реаговати.

А какве сте односе све ове године имали са званичним Београдом? Да ли је из Србије било позива да се нешто уради или не, као нпр. сада у случају Косова?

За нас је Србија - Србија. РС нема капацитете и амбиције да моделира политичку сцену Србије. Сарађиваћемо са свим демократским представницима Србије. И наравно да сам у редовном контакту са садашњим руководством Србије и предсједником Тадићем, као што сам био у контакту и када је предсједник владе био Коштуница. Али, то нису разговори типа „уради нешто или немој“ и ни сада није било таквих позива. Ми смо рационални људи, знамо како треба да се понашамо.

Ипак, прилично неочекивано недавно сте изашли са причом да је политика Србије „Косово је Србија“ губитничка. Има ли, у овом тренутку, Србија алтернативу осим да води такву политику?

Србија мора да настави да води такву политику. Овом одлуком из Хага настављен је континуитет лошег односа свијета према Србији, Србија је још једном понижена и макар и због те понижености не смије да промијени политику према Косову. Али, Србија мора да зна и да се воља великих западних сила по том питању сигурно неће промијенити.

Тако да мислим да Србија треба да настави да води овакву политику да би, у једном тренутку, могла да добије неку сатисфакцију. Политика „Косово је Србија“ док не добијете одређену компензацију јесте једина политика која може да се води.

Говорите да би Србија требало да тражи поделу Косова? Или у целој овој компликованој ситуацији видите негде и Републику Српску.

Не мислим да Косово треба да се дијели, али сјевер Косова мора да остане у Србији. Као што је минимум који Србија мора да добије и специјални статус њене мањине у осталим дијеловима Косова, као и статус наших манастира и културног блага. За Републику Српску ово је деликатна ситуација, ми кроз ово морамо проћи ојачани. Апсурдно је што је требало да ми, гледајући чисто интересе Републике Српске, будемо задовољни последице оваквих мишљења МСП-а. Али, нама је, наравно, позиција Србије као наше матичне државе најбитнија.

Александар Вучић је изјавио да је ваша изјава о подели Косова „пробни балон“ власти у Београду; да сте ви само изговорили оно што они мисле а не смеју да кажу.

Зашто то онда Вучић није рекао? Наравно да то није истина. Ја у том погледу немам никакву сарадњу ни са међународним заједницом, ни са званичним Београдом. Уосталом, ја сам о томе говорио и прије неколико година. И да се тада изашло са таквом идејом, да смо ми били они који нуде, била би то другачија ситуација него сада када

изгледа да ми нешто тражимо.

БиХ је, после много покушаја, добила амбасадора у Београду. То је Бориша Арнаут, избор Силајџићеве странке, који је дуго био споран због издавана пасоша БиХ муџахединима, да би одједном у јеку побољшана односа Београда и Сарајева под патронатом Турске ипак добио агреман.

Ми тог човјека не доживљавамо као свог представника, као што ни друге амбасадоре из редова бошњачког народа не доживљавамо као своје. Они воде своју политику, ми своју. Они су за Београд већ одредили другог кандидата, али сад одједном је то опет Арнаут. Вјероватно је то због Турске, али не желим да се мијешам у то. То није моја ствар. Као што не желим да се мијешам у однос Србије и Турске. Ми га уважавамо све докле је то однос Србије и Турске и не задире у питања која се тичу РС. Али се сматрамо позваним да реагујемо на сваки разговор Србије и Турске у који је укључена и Босна и Херцеговина.

Сматрате да је неприхватљива све већа улога Турске у региону?

Наравно да је неприхватљива, када су они изразито навијачки определијељени. Од слова до слова, од става до става они причају исто што говоре Силајџић, Тихић и други бошњачки политичари. То је њихова позиција. Турска се залаже да БиХ уђе у НАТО, Турска се залаже за промјене Устава. И како сад они могу бити некакав фактор стабилности или шта ти ја знам. Они не прихватају постојање Републике Српске. За све ове године ја сам имао само један званичан састанак са турским амбасадором. И то кад је дошао да тражи да контингент војске БиХ, у којем се налазе и Срби, иде у Авганистан под заставом Турске. Наравно да сам рекао да не може. Па зар Србин треба да стоје мирно под заставом Турске?

У сталном сте контакту са упућеним представницима међународне заједнице. Колико има истине у тврдњама да је за Турску дефинитивно затворен улаз у Европску унију и да ће као накнаду добити утицај у овом региону, који ће такође остати пред вратима Брисела?

Турска је, данас, велика и моћна земља и наравно да жели да оствари свугдје што је

Владу Републике Српске неће састављати странци

Пише: Милорад Додик
петак, 06 август 2010 12:14

могуће већи утицај. И кад престане да се понаша навијачки, биће добродошла и овдје. Треба примјетити да се и Турска мијења, да то више није земља Ататурка, да је то све мање секуларна земља и можда и због тога, као и због става неких земаља, прије свега Њемачке и Грчке, она ће тешко постати члан Европске уније. А кад се већ заимате за то, знате ли шта ме најчешће питају Европљани у тим неформалним контактима. Питају ме шта ће Србији овако отворен дил са Турском. И ја не знам шта да им одговорим.

(разговор водио: **Горислав Папић**)